

FN's konvention om biologisk mangfoldighed – Biodiversitetskonventionen

FN's konvention om biologisk mangfoldighed (CBD) blev vedtaget på verdensstopmødet i Rio de Janeiro i 1992. På verdensstopmødet i Johannesburg 10 år senere bekræftede statsoverhoveder fra mere end 150 nationer at konventionen er verdenssamfundets vigtigste redskab til at sikre den biologiske mangfoldighed globalt.

På nuværende tidspunkt har 191 nationer tilsluttet sig konventionen. Alle de nordiske lande er med.

Biologisk mangfoldighed

Ved biologisk mangfoldighed - eller biodiversitet – forstås variationsrigdommen af planter, dyr og mikroorganismer samt de forskellige økosystemer og den genetiske diversitet indenfor arterne. Biodiversiteten i dag er et resultat af flere millioner års evolution.

FN's økosystemvurdering fra 2005 (Millennium Ecosystem Assessment) indikerer, at menneskers handlinger i løbet af de sidste 50 år har ændret verdens økosystemer mere end på noget andet tidspunkt i menneskets historie. Den hastighed arter uddør med er i dag 50-100 gange højere end den naturlige hastighed. De vigtigste årsager er ødelæggelse af levestederne (biotoper), invasive arter, overudnyttelse af naturressourcerne, klimaforandringer og forurening. FN-rapporten understreger samtidigt vigtigheden af biodiversiteten for menneskets overlevelse og for vores velfærd, velbefindende og trivsel.

2010 målet

På Verdensstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i 2002 besluttede alle deltagende statsledere at en signifikant reduktion af menneskeskabt tab af biodiversitet skulle opnås inden 2010. EU har forpligtet sig til et mere ambitiøst mål: at stoppe tabet af biodiversitet helt.

Konventionens målsætning og organisering

Konventionen ser mennesker som en del af naturen, og anerkender derfor menneskets ret til at benytte sig af naturlige ressourcer, samtidigt med at der holdes nøje øje med konsekvenserne for økosystemerne. Meningen med konventionen er at bevare biodiversiteten, at sikre bæredygtig brug af den, samt at sikre en retfærdig fordeling af de goder, der kommer af brugen af de genetiske ressourcer.

Medlemslandene er forpligtede til at udvikle nationale strategier og handlingsplaner for bevarelsen og en bæredygtig brug af biodiversiteten, samt at rapportere om deres implementering af konventionens mål. Der er særlig forpligtelser til at etablere og forvalte fredede områder, beskytte truede dyrearter og populationer samt overvåge den biologiske mangfoldighed. På sigt skal 10 % af det totale areal af hver type naturområde indgå i et netværk af fredede områder. For en del af naturtyperne er dette mål endnu ikke opnået.

De rige lande er ansvarlige for at hjælpe de fattige lande med at implementere konventionen gennem økonomisk støtte og hjælp med ny teknologi. Denne forpligtelse gælder også de nordiske lande og deres udviklings samarbejdspartnere.

Konventionen gennemføres ved lovgivning og andre former for politisk styring både nationalt og internationalt, f.eks. via EU.

Konventionen om
Biologisk
Mangfoldighed

Genetiske ressourcer og økosystem tjenester

Genetiske ressourcer har en meget høj værdi som råmaterialer indenfor områder som bioteknologi, medicin, kosmetik, landbrug og fødevarerproduktion. Det er skønnet, at 40 % af den globale økonomi er baseret på biologiske produkter og naturlige processer, der stammer fra Jordens økosystemer – bedre kendt som økosystem tjenester eller naturtjenester.

Udviklingslandene har størstedelen af verdens genetiske ressourcer, men teknologien for deres kommercielle udvinding er for det meste ejet af de industrialiserede lande. Konventionen arbejder for, at goderne fra udnyttelsen af de genetiske ressourcer deles retfærdigt.

Urbefolkninger og traditionel levevis

Konventionen har et særligt arbejdsprogram for urbefolkninger og lokale samfund som er baseret på deres traditionelle viden og levevis. Konventionen understreger, at urbefolkningers traditionelle viden om biodiversitet og deres måde at udnytte den på bæredygtigt skal respekteres. Fordelene ved brugen af denne viden bør også fordeles retfærdigt.

Information og omtale

Det er meget vigtigt, at så mange som muligt forstår det akutte behov for at bevare biodiversiteten. Konventionens medlemslande har forpligtet sig til at informere deres borgere om vigtigheden af forskellige arter og habitater. Hvert medlemsland skal have et informationsportal (Clearing House Mechanism, CHM) for behandling af biodiversitetsinformation (<http://dk-chm.dk/>). Bevarelsen og en bæredygtig brug af biodiversiteten indgår også i informations-, undervisnings- og kommunikationsprojekter.

Konventionens organisering

De vigtigste organer for biodiversitetskonventionen organisation er partskonferencen (Conference of the Parties, COP), konventionens sekretariat og konventionens tekniske- og videnskabelige komité (SBSTTA). Partskonferencen bliver holdt hvert andet år for at drøfte beslutninger om blandt andet mulige ændringer til aftaler og protokoller, inddragelsen af nye videnskabelig data og afrapporteringen af tidligere tiltag samt eventuelle udviklingsbehov.

Cartagenaprotokollen

I januar 2000 indgik medlemslandene en tillægsaftale - i dag kendt som Cartagena-protokollen om biosikkerhed. Protokollen handler om moderne bioteknologis påvirkning af levende modificerede organismer (LMO'er) og risikoen for bundet hermed. Aftalen skal sikre en tilstrækkelig beskyttelse af miljøet hver gang, levende modificerede organismer bliver flyttet over landegrænser eller anvendt internationalt, eksempelvis i landbrug eller fødevarerindustrien.

COP 9

Den niende partskonference for Biodiversitetskonventionen bliver afholdt i Tyskland 19.-30.5.2008. Hovedtemaerne på dette møde er biodiversiteten i landbrug og skove, invasive arter, økosystem tilgangen, den globale strategi for beskyttelse af planter, fremskridt mod 2010 målet og Millennium Udviklings Målene, økonomiske ressourcer og mekanismer samt adgang til genetiske ressourcer og udbytning. Udover disse temaer behandles også andre emner. Specielt interessant for de nordiske lande er blandt andet:

- Beskyttede områder
- Biodiversitet og klimaforandringer
- Biodiversitet i ferske vand
- Biodiversitet i hav og på kyster
- Biodiversitet på øer
- Kommunikation, uddannelse og almen viden i befolkningen

Nordisk samarbejde

De nordiske lande har i fællesskab, og under ledelsen af Nordisk Ministerråd, udviklet en strategi for udnyttelse af genetiske ressourcer for at forstærke bevarelsen og den bæredygtige brug af genetisk diversitet i landbrug, skovbrug, fiskeri og fødevarerproduktion. Samarbejdet skal også hjælpe med til at opfylde konventionens mål om adgang og rettigheder til genetiske ressourcer.

Alle de nordiske lande er også involverede i et samarbejde om bekæmpelse af invasive arter i Nordeuropa (NOBANIS). Projektet dækker alle terrestriske, marine og ferskvands økosystemer, og har produceret værdifulde data om invasive arter, en litteraturlibrary og faktablade om forskellige skadelige invasive arter. Samarbejdet har også tætte forbindelser med andre regionale og globale netværk og andre projekter, der stræber efter at bekæmpe skadelige invasive arter.

Kilder

- Biodiversitetskonventionen (med tilføjelser/tillægsbestemmelser). Beslutning i Rio de Janeiro den 5. juni 1992. www.mim.dk
  - Nordisk Ministerråd 2006: En rigere fremtid – 13 konventioner om natur og kulturmiljø. Tema-Nord 2006:565.
  - Ulkoasiainministeriö 2007: Kansainvälist ympäristösopimus ja Suomen kehityspolitiikka 2007. (Finnish Ministry for Foreign Affairs 2007: International environmental agreements and Finland's development policies 2007.)
  - Phillips, B. & Jones, T. 2007: "Mountains to the sea" – "Ridge to reef". Implementation Framework for the Convention on Biological Diversity's cross-cutting programmes of work. WWF. www.cbd.int www.blst.dk/2010/nordens_natur
- Foto side 1: Ole Malling

